

DIAGNOZA POTENCJAŁU SEKTORA POZARZĄDOWEGO W GMINIE PLEŚNA

RAPORT Z BADAŃ

Kwiecień 2014 r.

Autor: Konrad Turek

Spis treści

I.	Wstęp.....	2
II.	Wnioski.....	3
III.	Rekomendacje.....	7
IV.	Metodologia badania	9
V.	Sektor pozarządowy w Gminie Pleśna	11
VI.	Potencjał organizacji pozarządowych.....	12
VII.	Współpraca Gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi w kontekście Modelu Współpracy	17
VIII.	Możliwości poszerzenia współpracy Gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi.....	26
IX.	Załączniki	31
	Spis tabel.....	45
	Spis rysunków	46
	Spis wykresów	46

I. Wstęp

W ramach projektu „Doskonalenie mechanizmów konsultacji społecznych w gminie Pleśna” Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych oraz Gmina Pleśna przygotowują Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2015. Aby dokument odpowiadał na rzeczywiste problemy i potrzeby organizacji oraz inicjatyw nieformalnych, a także stanowił faktycznie realizowany scenariusz współpracy, konieczne było przeprowadzenie diagnozy ukazującej dotychczasowy stan współpracy między administracją publiczną i lokalnym sektorem pozarządowym oraz kondycję podmiotów społecznych. Koncepcja badania została oparta o *Model współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi* oraz *Indeks Jakości Współpracy* opracowane przez Departament Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej wraz z partnerami społecznymi.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie badania przeprowadzonego w okresie od stycznia do kwietnia 2014 roku: analizy danych zastanych (programów, strategii, sprawozdań), badań ankietowych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz 2 wywiadów grupowych – z reprezentantami organizacji pozarządowych oraz pracownikami urzędu gminy i jednostek organizacyjnych.

II. Wnioski

CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

- **Większość badanych organizacji działa głównie na terenie gminy Pleśna.** Reprezentują one **szerokie spektrum aktywności**: działalność sportową, promowanie aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia, organizowanie czasu wolnego, wsparcie dziecka i rodziny, działalność wspierającą szkoły, sprzedaż produktu lokalnego, kultywowanie tradycji, działalność integracyjną na rzecz społeczności lokalnej, przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych itp.
- **Większość organizacji z gminy w roku 2013 dysponowało raczej niewielkimi środkami finansowymi na swoją działalność**: 5 miało przychody do 5 tys. zł, 2 w granicach od 10 do 50 tys. zł, jedna – od 5 do 10 tys., a 3 w ogóle nie dysponowały środkami finansowymi. Zaledwie jeden podmiot zanotował przychody powyżej 100 tys. zł.
- **Większość organizacji (11 z 15) finansuje swoje działania ze składek członkowskich, połowa – ze środków publicznych**, co trzecia – z darowizn lub dzięki sponsorom. Pojedyncze podmioty prowadzą działalność odpłatną, otrzymują 1% podatku lub dotacje ze środków prywatnych.
- Organizacje z Pleśnej **działają najczęściej w oparciu o pracę społeczną członków** – żadna nie zatrudniała w 2013 r. pracowników etatowych, a zaledwie 3 miały pracowników na umowy cywilno-prawne. **Niewielka liczba podmiotów angażowała w swoje przedsięwzięcia wolontariuszy (6).**
- Organizacje z gminy dysponują **niewielkim potencjałem technicznym** – zaledwie 3 mają swoje biuro, co druga ma stronę internetową oraz dostęp do komputera, Internetu i drukarki (najczęściej prywatnych).
- **Najbardziej odczuwalnymi problemami dla badanych organizacji z Pleśnej były trudności w zdobywaniu funduszy** (śr. 4,1 na skali 1-5) oraz brak osób chcących bezinteresownie zaangażować się w działania NGO (śr. 3,2).
- Reprezentanci organizacji najczęściej **widzą potrzebę podniesienia kompetencji organizacji w zakresie pozyskiwania środków finansowych na działalność** (poprzez pisanie projektów lub poznanie innych metod fundraisingowych – 11 NGO), promowania organizacji (8 NGO) oraz księgowości i rozliczania projektów (7 NGO).

WSPÓŁPRACA WEWNĄTRZ I MIĘDZYSEKTOROWA

- **Organizacje pozarządowe z Pleśnej części nawiązywały kontakty z innymi podmiotami trzeciego sektora niż ze środowiskiem biznesu – odpowiednio 9 i 5 badanych. Większość reprezentantów NGO / grup nieformalnych chciałaby zacieśnić tę współpracę poprzez udział w cyklicznych spotkaniach.**

WSPÓŁPRACA GMINY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I GRUPAMI NIEFORMALNYMI

Współpraca organizacji pozarządowych z gminą Pleśna analizowana była na 3 płaszczyznach: przy planowaniu polityk publicznych, współrealizacji zadań publicznych oraz w obszarze tworzenia warunków do społecznej aktywności.

1. Płaszczyzna: planowanie polityk publicznych

- Organizacje nie uczestniczą w diagnozowaniu problemów i potrzeb mieszkańców, ale większość ocenia pozytywnie działania gminy w tym zakresie.
- Większość badanych organizacji w 2013 r. wymieniało się z gminą informacjami o swoich działaniach, a 10 uzgadniało przedsięwzięcia np. projekty, akcje, imprezy. Większość organizacji oceniła, że gmina dobrze informuje je o swoich planach i działaniach, choć pojawiły się także głosy za usprawnieniem przepływu informacji.
- Organizacje w niewielkim stopniu czynnie uczestniczą w konsultacjach społecznych, co może być konsekwencją stosowanych form konsultacji (zgłaszanie uwag do gotowego dokumentu) oraz specyfiki funkcjonowania organizacji – braku stałej kadry (większość członków działa społecznie, dlatego nie zawsze są w stanie wziąć udział w spotkaniach).
- Organizacje nie uczestniczą we wdrażaniu zadań publicznych oraz ich ewaluacji.

2. Płaszczyzna: realizacja zadań publicznych

- Współpraca finansowa w postaci zlecania zadań publicznych prowadzona była jedynie w zakresie upowszechniania sportu, rekreacji, kultury fizycznej i turystyki. W latach 2008-2010 w tym obszarze odbywały się otwarte konkursy ofert, zaś od roku 2011 zadanie to jest zlecane w innym trybie ustawowym, na podstawie ustawy o sporcie. Środki na realizację zadań publicznych otrzymują 4 organizacje z terenu gminy – kluby sportowe. W pozostałych obszarach, zapisanych jako potencjalne obszary współpracy, konkursy ofert nie były ogłaszane. Organizacje pozyskiwały także środki na dofinansowanie swojej działalności z budżetów różnych referatów (np. promocji). W konsekwencji liczba

organizacji współpracujących finansowo z urzędem jest wyższa niż wskazywana w sprawozdaniu z realizacji programów współpracy. Większość ankietowanych NGO (8) umiarkowanie („ani dobrze, ani źle”) ocenia sposób, w jaki gmina Pleśna finansuje projekty realizowane przez organizacje.

- Gmina Pleśna od wielu lat udostępniania organizacjom infrastrukturę do prowadzenia działań – pomieszczenia w urzędzie, biblioteczce, centrum kultury oraz obiekty sportowo-rekreacyjne. Pracownicy urzędu pomagają organizacjom m.in. w przygotowaniu sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Z takich form współpracy korzystało 9 z 15 badanych podmiotów.

3. Infrastruktura współpracy

- Gmina stara się tworzyć sprzyjające warunki do współpracy z organizacjami: dysponuje bazą NGO (ale nie ma jej na stronie internetowej), umożliwia organizacjom korzystanie z narzędzi promocyjnych urzędu, uruchomiła mechanizm inicjatywy lokalnej, oferuje wsparcie informacyjne i doradcze, wyznaczyła koordynatora do współpracy z NGO.

Mimo istnienia tych rozwiązań konieczne jest jednak wprowadzenie usprawnień, ponieważ:

- Organizacje nie wiedzą w jaki sposób mogą współpracować z gminą inaczej niż finansowo. Małe jest wykorzystanie takich narzędzi jak patronat, wspólne aplikowanie o środki zewnętrzne, korzystanie z porad prawnych i finansowych itp.
- Połowa badanych reprezentantów NGO uczestniczących w ankietach telefonicznych nie wie, czy w urzędzie gminy została wyznaczona osoba odpowiedzialna za współpracę z organizacjami pozarządowymi, pozostała wskazywała 2 różne osoby, które ich zdaniem pełnią to stanowisko.

MOŻLIWOŚCI POSZERZENIA WSPÓŁPRACY GMINY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I GRUPAMI NIEFORMALNYMI

Wszystkie organizacje uczestniczące w badaniach chciałyby poszerzyć współpracę z gminą – zarówno poprzez modyfikację zakresu jak i form współpracy (tabela 1, bardziej szczegółowy opis – patrz strona 31).

Tabela 1. Możliwości poszerzenia współpracy gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi

Obszar poszerzenia współpracy	Formy współpracy
- Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej - Tworzenie oferty spędzania czasu wolnego - Kultura, sztuka, - Budowanie tożsamości regionalnej, kultywowanie tradycji, obrzędów - Ekologia - Działalność charytatywna, pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej - Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym - Zdrowie - Promocja walorów historycznych i kulturowych gminy - Wsparcie rodzin - Edukacja (skierowana do dzieci, młodzieży dorosłych)	- Wyższe dofinansowanie na działania organizacji (np. sprzęt) - Wspólne pozyskiwanie środków finansowych z gminą - Wsparcie ze strony gminy przy tworzeniu strony www, pozyskiwaniu środków - Udział w planowaniu działań np. promujących gminę - Większa pomoc urzędu przy przygotowaniu imprez

Przeszkodą w poszerzeniu współpracy jest jednak:

- nieznajomość działań części organizacji przez samorząd** – w gminie widoczne są przede wszystkim organizacje sportowe dostające środki finansowe oraz grupy nieformalne
- niski potencjał organizacji** – brak stałości w funkcjonowaniu, opieranie się na pracy społecznej członków, małe doświadczenie i niezbyt aktywna postawa w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych
- brak inicjatywy po stronie organizacji we współpracy z gminą** – organizacje same nie zwracają się do gminy z propozycjami, nie korzystają z istniejącego mechanizmu inicjatywy lokalnej
- niewielkie środki finansowe przeznaczone w programie współpracy na zlecenie zadań publicznych organizacjom innym niż kluby sportowe** (choć może to wynikać z rozproszenia środków finansowych przekazywanych organizacjom pomiędzy referatami, co utrudnia poznanie faktycznej kwoty przekazywanej organizacjom).

III. Rekomendacje

- Należy usprawnić przepływ informacji pomiędzy organizacjami a samorządem poprzez: stworzenie zakładki dla NGO na stronie internetowej urzędu, zamieszczenie i bieżące uzupełnianie bazy kontaktowej do organizacji (maile, poczta) oraz organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządu.
- Rekomenduje się poinformowanie organizacji o możliwych formach współpracy z gminą (m.in. jakie są formy finansowe, jakie niefinansowe, kładąc szczególny nacisk na pozyskiwanie środków zewnętrznych) oraz wypracowanie zasad ich wprowadzenia.
- Aby stworzyć równy dostęp dla organizacji do wsparcia oferowanego przez gminę warto spisać np. w Programie Współpracy zasady korzystania z zasobów lokalowych gminy, udzielania patronatów, promowania NGO i innych form tworzących system wsparcia.
- Ważnym elementem w rozwijaniu współpracy jest wsparcie merytoryczne dla organizacji: szkolenia i doradztwo. Warto zamieścić informacje o możliwości skorzystania z doradztwa u pracowników gminy na stronie internetowej (w zakładce dla NGO) oraz nawiązać współpracę np. z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej, organizacjami pozarządowymi, aby wy badać możliwość wspólnej organizacji szkoleń dla NGO z gminy.
- Należy rozważyć włączenie innych organizacji poza klubami sportowymi we współpracę finansową w zakresie sportu i organizacji czasu wolnego poprzez włączenie budżetu na działania związane ze sportem do Programu Współpracy z organizacjami. Należy również zebrać z różnych działów urzędu informacje dot. działań zleczanych organizacjom (np. w zakresie promocji regionu, organizacji wydarzeń kulturalnych i in.) i umieścić je w obszarze współpracy finansowej ujętej w Programie Współpracy (w oparciu m.in. o ustawę o działalności pożytku publicznego).
- Przy tworzeniu lokalnych diagnoz do dokumentów strategicznych i programowych należałoby stworzyć możliwości do większego wykorzystania wiedzy i doświadczeń organizacji pozarządowych przez włączenie ich w diagnozowanie gł. problemów poprzez moderowane dyskusje.
- Gmina może zastanowić się w jaki sposób tworzyć warunki lub powołać z mieszkańcami organizacje, które zajmą się działaniami deficytowymi, np. opieką nad zwierzętami, ekologią.

- Warto pokazywać organizacjom pozarządowym wolontariat jako sposób na angażowanie społeczności lokalnej w działania organizacji, promowania idei społeczeństwa obywatelskiego, ale jednocześnie wsparcie osobowe działań NGO.
- Gmina powinna położyć nacisk na integrację trzeciego sektora w Pleśnej np. poprzez organizację spotkań dla NGO i grup nieformalnych, wspólne przygotowywanie imprez o charakterze lokalnym.
- Aby wzmocnić współpracę międzysektorową, można zastanowić się nad organizowaniem przy urzędzie gminy tematycznych/ problemowych spotkań dla organizacji pozarządowych i biznesu (np. w kwestii dożywiania dzieci, czy programu wsparcia dla szkół).

IV. Metodologia badania

Badanie organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Pleśna zostało zaplanowane w sposób kompleksowy, umożliwiając wieloaspektową analizę kondycji trzeciego sektora oraz jego relacji z jednostkami samorządu terytorialnego¹.

Główne cele badania dotyczyły:

1. Oceny jakości współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami organizacyjnymi gminy Pleśna
2. Rozpoznania potencjału organizacji społecznych do realizacji zadań publicznych oraz potencjalnych trudności, z jakimi się zmagają w codziennym funkcjonowaniu.

W badaniu zastosowano różne sposoby zbierania danych: analizowano istniejące dane urzędowe oraz przeprowadzono badania reaktywne pozwalające na zebranie danych ilościowych i jakościowych. Schemat badania przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1. Schemat badania

¹ Określenie „organizacje pozarządowe” używane jest w raporcie w odniesieniu zarówno do stowarzyszeń i fundacji, jak i podmiotów wymienionych w art. 3. ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Z kolei samorząd jest rozumiany jako organ uchwałodawczy, wykonawczy oraz podległy mu jednostki organizacyjne.

Analiza danych zastanych została przeprowadzona w oparciu o dokumenty tworzone w gminie Pleśna, które bezpośrednio bądź pośrednio dotyczą organizacji pozarządowych:

- Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi za lata 2008-2014
- Sprawozdania z realizacji programów współpracy z organizacjami pozarządowymi za lata 2008-2013
- Strategię Rozwoju Gminy na lata 2014-2020
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2014
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Pleśna w 2013 roku
- Program ochrony środowiska dla gminy Pleśna na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018.

Badania ilościowe przeprowadzono z przedstawicielami 15 organizacji pozarządowych lub grup nieformalnych prowadzących działalność na terenie gminy Pleśna. Były to osoby decyzyjne, mogące udzielić wiarygodnych i wyczerpujących informacji o kondycji organizacji, ich działaniach oraz współpracy z gminą.

Kwestionariusz ankiety² zawierał 3 bloki – ich zakres przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 2. Zagadnienia poruszane w ankiecie telefonicznej z organizacjami pozarządowymi

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I GMINY	OCENA DZIAŁAŃ GMINY	POTENCJAŁ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
• Tworzenie polityk publicznych • Zlecanie zadań (w-ca finansowa) • Współpraca niefinansowa (np. promowanie inicjatyw, wsparcie merytoryczne działań NGO) • Infrastruktura współpracy (partnerstwo, integrowanie organizacji)	• Aktywizacja społeczności lokalnej • Diagnozowanie problemów lokalnych • Współpraca z organizacjami • Integrowanie sektora pozarządowego	• Potencjał finansowy (pozyskiwanie środków, przychody) • Zasoby ludzkie (zatrudnianie pracowników, wolontariusze) • Potencjał techniczny (biuro, dostęp do komputera, internetu, strona www) • Współpraca z innymi organizacjami i biznesem • Trudności i bariery w działalności

² Załącznik 1.

Kwestionariusz przygotowano m.in. w oparciu o *Model współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi* oraz stworzone do niego narzędzie: *Indeks Jakości Współpracy*.

Na potrzeby badania sporządzono listę organizacji i grup nieformalnych działających na terenie gminy – znalazło się na niej 41 podmiotów lub inicjatyw, przy czym udało się zebrać kontakty (mailowe bądź telefoniczne) do 33 z nich. **Organizacje były celowo wybierane** do badań z listy, tak aby reprezentować różne podmioty działające w różnych formach prawnych (stowarzyszenia, OSP, grupy nieformalne) oraz na rzecz różnych grup/problemów (np. sportowe, ekologiczne, pomocowe itp.). Finalnie udało się zrealizować założone 15 ankiet.

Badania jakościowe stanowiły ostatni etap badań prowadzonych w ramach projektu. Miały charakter wywiadów grupowych prowadzonych przez moderatora, podczas których omawiano szczegółowo możliwości poszerzenia współpracy między gminą a organizacjami pozarządowymi. Przeprowadzono 2 wywiady:

- z reprezentantami organizacji pozarządowych, w którym wzięło udział 7 osób
- z pracownikami urzędu gminy oraz jednostek organizacyjnych, w którym uczestniczyło 6 urzędników.

Rekrutacja do udziału w wywiadach odbywała się podczas realizacji ankiet telefonicznych oraz ze wsparciem pracowników urzędu gminy.

V. Sektor pozarządowy w Gminie Pleśna

Na podstawie danych udostępnionych przez urząd gminy w Pleśnej oraz informacji uzyskanych z przeglądu stron internetowych wynika, iż na terenie gminy działa **41 organizacji pozarządowych oraz oddolnych inicjatyw nieformalnych**³. Liczba ta wydaje się być jednak zawyżona – podczas realizacji badań, mimo intensywnych prób nawiązania kontaktu, nie było możliwe skontaktowanie się z częścią podmiotów i grup nieformalnych. Szacujemy, że na terenie gminy działa mniej lub bardziej aktywnie około 30 organizacji/ grup obywatelskich.

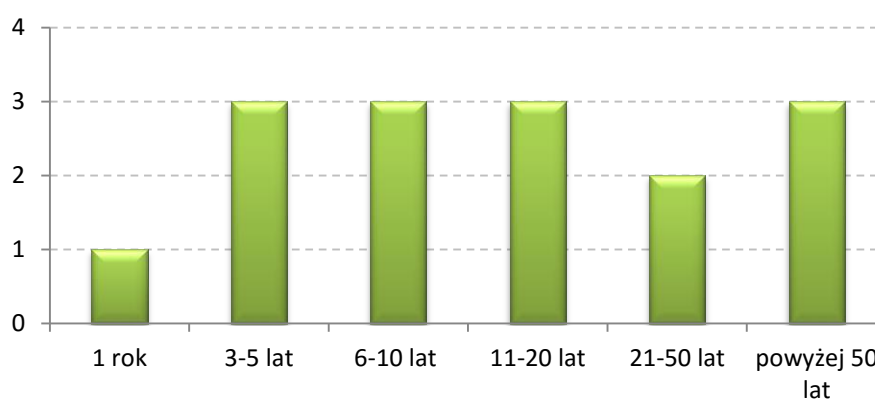
³ Załącznik 2.

VI. Potencjał organizacji pozarządowych

CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W BADANIU ANKIETOWYM

W badaniu telefonicznym przeprowadzonym na przełomie marca i kwietnia 2014 roku wzięło udział 12 stowarzyszeń, 2 ochotnicze straże pożarne oraz 1 grupa nieformalna – koło gospodyń wiejskich. Wśród badanych podmiotów znalazły się zarówno młode organizacje – powstałe w ciągu ostatnich 10 lat, jak i organizacje z dłuższym stażem – działające już ponad 50 lat (wykres 1).

Wykres 1. Organizacje uczestniczące w badaniu wg wieku [liczba org.]

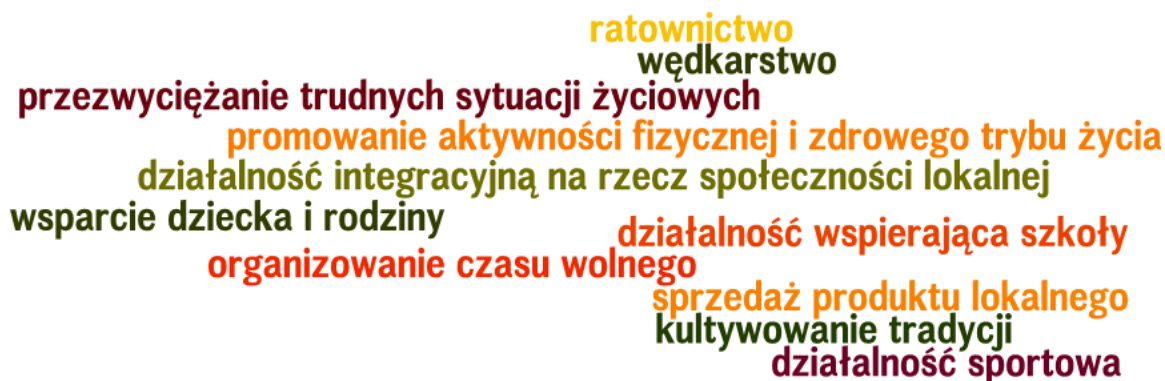
N=15

Większość organizacji zasięgiem swoich działań obejmuje gminę (9), jedna – powiat. Pozostałe 4 działają na terenie kraju.

ZAKRES DZIAŁANOŚCI

Badane organizacje reprezentują szerokie spektrum aktywności, co przedstawiono na rysunku 3.

Rysunek 3. Zakres działania organizacji pozarządowych z gminy Pleśna

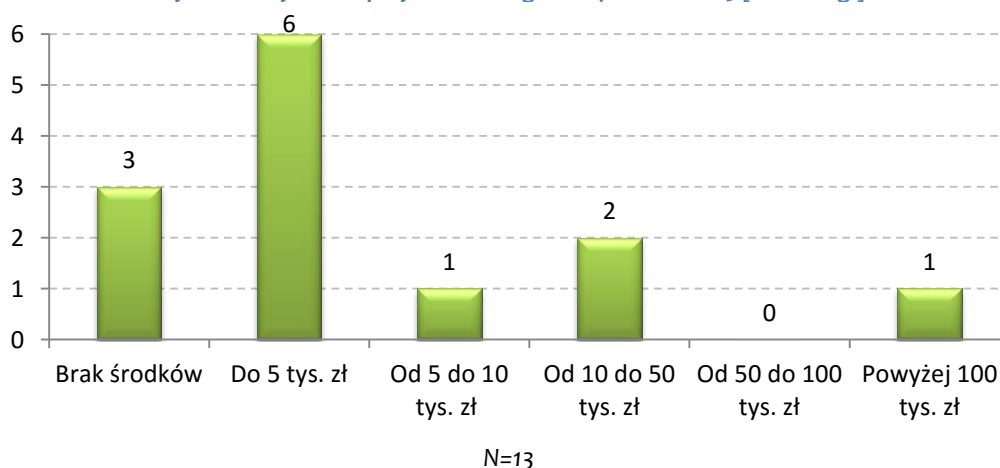

Większość organizacji prowadzi swoje działania stale (11), pozostałe 4 – akcyjnie, w zależności od możliwości czasowych członków. Przeważnie organizacje planują swoje działania doraźnie, w krótkim okresie czasu – spisaną strategią lub planem działania dysponują zaledwie 3 podmioty.

POTENCJAŁ FINANSOWY ORGANIZACJI

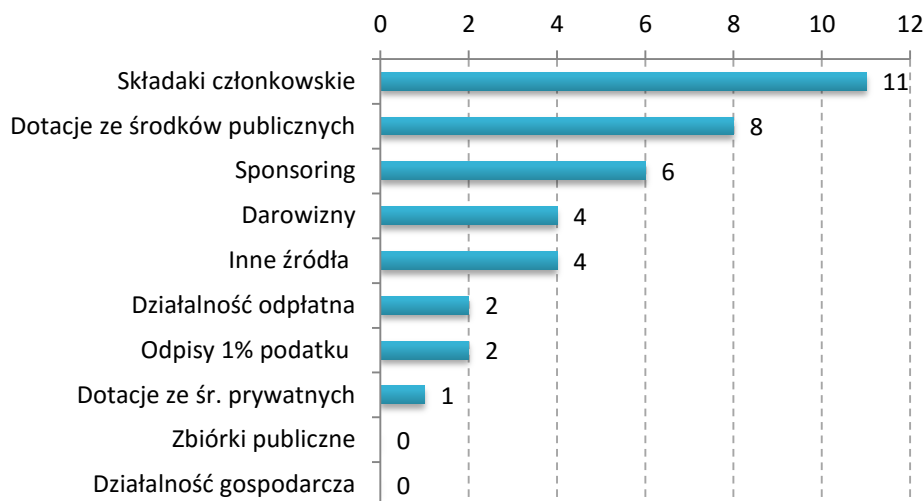
Większość organizacji z gminy Pleśna w roku 2013 dysponowało raczej niewielkimi środkami finansowymi na swoją działalność: 6 miało przychody do 5 tys. zł, 2 w granicach od 10 do 50 tys. zł, jedna – od 5 do 10 tys., a 3 w ogóle nie dysponowały środkami finansowymi. Zaledwie jeden podmiot o ogólnopolskim zasięgu działalności zanotował przychody powyżej 100 tys. zł.

Wykres 2. Wysokość przychodów organizacji w roku 2013 [liczba org.]

Większość organizacji (11 z 15) finansuje swoje działania ze składek członkowskich, połowa - ze środków publicznych, co trzecia – dzięki sponsorom. Pojedyncze podmioty prowadzą działalność odpłatną, otrzymując 1% podatku lub dotacje ze środków prywatnych.

Wykres 3. Źródła finansowania organizacji [liczba org.]

N=15, Wartości nie sumują się do 15 – każda organizacja mogła wskazać kilka odpowiedzi.

Żadna z organizacji nie pozyskuje środków finansowych prowadząc działalność gospodarczą lub organizując zbiórki publiczne. Wśród innych źródeł wymieniano także dofinansowania od podmiotów zrzeszających (np. Federacja Turystyki Wiejskiej, głównego oddziału organizacji).

ZASOBY LUDZKIE

Organizacje z Pleśnej działają najczęściej w oparciu o pracę społeczną członków – żadna nie zatrudniała w 2013 r. pracowników etatowych, a zaledwie 3 miały pracowników na umowy cywilno-prawne do realizacji działań.

Niewielka liczba podmiotów (6) angażowała w swoje przedsięwzięcia w sumie 47 wolontariuszy. Pozostałe 9 NGO w ogóle nie korzystały z takiej formy współpracy z lokalną społecznością.

ZASOBY TECHNICZNE ORGANIZACJI

Organizacje z gminy dysponują niewielkim potencjałem technicznym – zaledwie 3 mają swoje biuro, w którym prowadzona jest działalność. Dostępem do komputera, Internetu i drukarki dysponuje po 8 organizacji, jednak najczęściej jest to sprzęt prywatny, używany w razie

konieczności na potrzeby prowadzonych działań. Stronę internetową ma co drugi badany podmiot.

Wykres 4. Zasoby techniczne organizacji [liczba org.]

BARIERY UTRUDNIAJĄCE FUNKCJONOWANIE

Organizacje biorące udział w ankiecie poproszono także o ocenę, które ze wskazywanych problemów są dla nich odczuwalne w codziennym funkcjonowaniu. Służyła do tego 5-punktowa skala, na której 1 oznaczało „problem nie jest dla nas w ogóle odczuwalny”, 5- „jest bardzo odczuwalny”.

Najsilniej doświadczane trudności dotyczyły kwestii zdobywania funduszy (śr. 4,2) oraz braku osób chcących bezinteresownie zaangażować się w działania NGO (śr. 3,3). Co ciekawe, mimo braku biura większość organizacji nie wskazywała jako problem braku biura lub miejsca do prowadzenia działalności (co zapewne wynika ze specyfiki ich przedsięwzięć). Biorąc pod uwagę oceny, można uznać, że pozostałe trudności w niewielki sposób wpływają na działania badanych podmiotów (wykres 5).

Wykres 5. Problemy doświadczane przez organizacje [średnia ocena na skali 1- w ogóle nieodczuwalne, 5- bardzo odczuwalne]

WSPÓŁPRACA WEWNĄTRZ I MIĘDZYSEKTOROWA

Organizacje pozarządowe z Pleśnej częściej nawiązywały kontakty z innymi podmiotami trzeciego sektora niż ze środowiskiem biznesu – odpowiednio 10 i 5 badanych. Istnieje jednak potrzeba wzmocnienia współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi – 10 reprezentantów NGO / grup nieformalnych chciałaby wziąć udział w cyklicznych spotkaniach w celu wymiany doświadczeń i zacieśnienia współpracy.

VII. Współpraca Gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi w kontekście Modelu Współpracy

Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych został przygotowany przez Departament Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej wraz z partnerami społecznymi⁴ jako uniwersalna metoda pozwalająca na budowanie właściwych relacji między sektorami na każdym szczeblu administracji publicznej. Opiera się on na istniejących rozwiązaniach prawnych zapisanych w szczególności w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednocześnie starając się kształtować odpowiednią kulturę współpracy w nawiązaniu do zasad efektywności, pomocniczości, jawności, suwerenności stron uczciwej konkurencji i partnerstwa.

Według Modelu współpraca między sektorami publicznym i pozarządowym odbywa się na 3 płaszczyznach: programowania polityk publicznych, realizacji zadań publicznych oraz tworzenia infrastruktury współpracy (rysunek 4).

Rysunek 4. Schemat Modelu Współpracy

⁴ Związek Miast Polskich, Collegium Civitas, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, Instytut Spraw Publicznych, Sieć SPLOT.

Przedstawiony model posłużył w badaniach jako punkt odniesienia do analizy relacji pomiędzy gminą Pleśna i organizacjami pozarządowymi.

PŁASZCZYNA I. WSPÓŁPRACA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE TWORZENIA POLITYK PUBLICZNYCH

Tworzenie polityk publicznych na szczeblu lokalnym stanowi proces, w który, oprócz samorządu, powinni być także zaangażowani przedstawiciele sektora pozarządowego na każdym z 6 etapów wskazanych na rysunku 5.

Rysunek 5. Etapy tworzenia polityk publicznych

Jak wynika z wywiadów grupowych, gmina Pleśna, **przygotowując diagnozy** do dokumentów lokalnych (poza strategią rozwoju gminy), najczęściej opracowuje je sama, rzadko włączając w proces organizacje pozarządowe. Połowa NGO uczestniczących w badaniu ankietowym dobrze ocenia sposób, w jaki samorząd diagnozuje problemy i potrzeby mieszkańców, jednak aż 5 nie ma sprecyzowanego zdania w tym zakresie („ani dobrze, ani źle”). Same organizacje rzadko zgłaszają pracownikom urzędu istniejące w gminie problemy, a zaledwie 5 z 15 uczestniczących w badaniach ankietowych zwracało się do gminy z propozycjami uchwał lub działań służących poprawie sytuacji w dziedzinie, którą się zajmują, mimo iż dość dobrze znają środowisko lokalne. Biorąc to pod uwagę, przy tworzeniu lokalnych diagnoz do kolejnych dokumentów

programowych, należałoby stworzyć możliwości do większego wykorzystania ich wiedzy i doświadczeń.

Znacznie lepiej prezentuje się kolejny obszar, czyli **wzajemne informowanie się organizacji i samorządu o swoich działaniach i planach**. Z ankiet wynika, że w roku ubiegłym 11 organizacji wymieniało informacje z gminą, a 10 uzgadniało przedsięwzięcia np. projekty, akcje, imprezy. Większość organizacji (9) oceniła, że gmina dobrze informuje organizacje o swoich planach i działaniach, choć pojawiły się także 2 negatywne opinie. Podczas spotkania dot. indeksu współpracy obie strony przychyliły się do konkluzji, iż na stronie internetowej gminy należałoby stworzyć bazę NGO (dane kontaktowe – mail, adres, telefon) oraz raz w roku organizować wspólne spotkania organizacji i urzędników, co mogłoby usprawnić przepływ informacji.

W latach 2011-2013 samorząd konsultował z organizacjami po 3 dokumenty, przy czym liczba organizacji, które wniosły jakiegokolwiek uwagi była niewielka. Z ankiet wynika, że 9 organizacji włączało się we wspólne opracowywanie/konsultowanie uchwał lub dokumentów przygotowywanych przez gminę, a 3 uczestniczyły w pracach tematycznych komisji/ grup roboczych itp. powoływanych przez samorząd gminny. Połowa NGO pozytywnie ocenia sposób uwzględniania przez samorząd opinii organizacji przy tworzeniu prawa, programów, strategii, 5 – nie ma zdania w tym zakresie, a jedna – wyraża negatywną opinię. Z dyskusji nad indeksem współpracy wynika, że wspólne tworzenie i konsultowanie dokumentów wymaga usprawnienia. Do tej pory gmina w większości konsultowała z organizacjami gotowe dokumenty, nie włączając ich wcześniej w tworzenie założeń. Jako główną formę zbierania opinii stosowano wysyłanie dokumentów pocztą z formularzem uwag oraz zamieszczanie dokumentów na stronie internetowej. Obie okoliczności mogły wpłynąć na niewielką aktywność organizacji w wyrażaniu swoich opinii – w zdecydowanej większości NGO bazują na pracy społecznej członków, którym często brakuje czasu bądź kompetencji do zapoznania się z rozbudowanymi dokumentami pisanymi specjalistycznym językiem.

Ostatnie dwa etapy tworzenia polityk publicznych wypadają najslabiej – organizacje nie uczestniczą w ich wdrażaniu oraz ewaluacji.

Tabela 2. Liczba organizacji współpracujących z gminą Pleśna na etapie tworzenia polityk publicznych

FORMA WSPÓŁPRACY Z GMINĄ	LICZBA ORGANIZACJI
Wymienialiśmy informacje na temat działań podejmowanych przez obie strony	11
Uzgadnialiśmy/ prowadziliśmy wzajemne przedsięwzięcia np. projekty, akcje, imprezy	10
Wspólnie opracowywaliśmy/konsultowaliśmy uchwały lub dokumenty (np. strategie, programy) przygotowywane przez gminę	9
Występowaliśmy do samorządu z propozycjami uchwał lub działań służących poprawie sytuacji w dziedzinie, którą się zajmujemy	5

N=15

Tabela 3. Ocena działań gminy podczas tworzenia polityk publicznych [liczba org.]

	Bardzo źle	Źle	Ani dobrze ani źle	Dobrze	Bardzo dobrze
Diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców	0	0	5	6	1
Informowanie organizacji o swoich planach i działaniach	0	2	1	8	2
Uwzględnianie opinii organizacji przy tworzeniu prawa programów strategii	0	1	5	6	1

N=13

PŁASZCZYZNA II. WSPÓŁPRACA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH

Dla celów prowadzonego badania szczególnie istotne było przyjrzenie się programom współpracy tworzonemu przez gminę Pleśna w latach 2008-2014 pod kątem zakładanych obszarów i form współpracy. Zestawiono to następnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach z realizacji programu oraz informacjami zebranymi podczas wywiadów grupowych.

W okresie od 2008 do 2014 roku Urząd Gminy Pleśna wskazywał do współpracy z organizacjami pozarządowymi 3 obszary:

1. upowszechnianie sportu, rekreacji, kultury fizycznej i turystyki
2. profilaktyka i ochrona zdrowia
3. kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Jak wynika jednak ze sprawozdań, współpraca finansowa w postaci zlecania zadań publicznych prowadzona była jedynie w zakresie upowszechniania sportu, rekreacji, kultury fizycznej i turystyki. W latach 2008-2010 w-ca w tym obszarze odbywała się w postaci otwartych konkursów ofert, zaś od roku 2011 zadanie to jest zlecane w innym trybie ustawowym, na podstawie ustawy o sporcie. Środki na realizację zadań publicznych otrzymują 4 organizacje z terenu gminy – kluby sportowe. W pozostałych obszarach, zapisanych jako potencjalne obszary współpracy, konkursy ofert nie były ogłaszane.

Z informacji pochodzących z badań wynika, że w 2013 roku 6 z 15 ankietowanych organizacji otrzymało od samorządu środki finansowe na realizację działań w całości lub częściowo (tabela 4). Przedstawiciele samorządu wyjaśniają to faktem, że środki na dofinansowanie działalności organizacji, oprócz tych zapisanych w programie współpracy, są także przekazywane z budżetów różnych referatów (np. promocji). W konsekwencji liczba organizacji

współpracujących finansowo z urzędem jest wyższa niż wskazywana w sprawozdaniu z realizacji programów współpracy. Większość ankietowanych NGO (8) umiarkowanie ocenia sposób, w jaki gmina Pleśna finansuje projekty realizowane przez organizacje (odpowiedź „ani dobrze, ani źle”). Tylko 3 organizacje wyraziły swoją pozytywną opinię, a 1 – negatywną (tabela 5).

O przyczyny tak niewielkiej współpracy finansowej przy realizacji zadań publicznych pytano przedstawicieli samorządu podczas wywiadu grupowego. W ich opinii gmina dysponuje małymi środkami finansowymi na te cele, przy czym po stronie samorządu brakuje też pewności, czy organizacje gminne mają odpowiedni potencjał do przejmowania zadań publicznych. Z obserwacji urzędników wynika bowiem, że większość organizacji nie zatrudnia pracowników, a swoje działania opierają o pracę społeczną.:

„Organizacje nie mają potencjału ludzi. (...) Zadania same się nie zrealizują, muszą być do tego ludzie”

„Wydaje mi się, że organizacje nie mają takich kompetencji, żeby realizować zadania ze strategii, brakuje im wiedzy w tym zakresie...”

Częściowo dlatego trudno jest im także pozyskiwać środki zewnętrzne (np. z Lokalnej Grupy Działania, konkursów ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski). Jednocześnie NGO same nie wychodzą z inicjatywą odnośnie przejmowania zadań publicznych, nie korzystają z mechanizmu inicjatywy lokalnej:

„Organizacje same też nie występowały do Wójta o środki, tylko o patronat”

„W inicjatywie lokalnej też żadna organizacja nie złożyła wniosku, tylko grupy nieformalne”

W konsekwencji organizacje są mniej widoczne w gminie niż inicjatywy podejmowane przez grupy nieformalne.

Na tle współpracy finansowej dużo korzystniej wypada wykorzystanie form współpracy niefinansowej przy realizacji zadań publicznych. Samorząd od wielu lat udostępniania organizacjom infrastrukturę do prowadzenia działań – pomieszczenia w urzędzie, bibliotece, centrum kultury oraz obiekty sportowo-rekreacyjne. Pracownicy urzędu pomagają organizacjom m.in. w przygotowaniu sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Z takich form współpracy korzystało 9 z 15 badanych podmiotów (tabela 4).

Tabela 4. Liczba organizacji współpracujących z gminą Pleśna na etapie realizacji zadań publicznych

FORMA WSPÓŁPRACY Z GMINĄ	LICZBA ORGANIZACJI
Samorząd udzielał nam wsparcia pozafinansowego (np. oddelegowując pracowników do pomocy, prowadząc księgowość, użyczając sprzętu lub pomieszczeń itp.)	9
Samorząd zlecał naszej organizacji zadania, finansując w całości lub częściowo ich realizację	6

N=15

Tabela 5. Ocena działań gminy podczas realizacji zadań publicznych [liczba org.]

	Bardzo źle	Źle	Ani dobrze ani źle	Dobrze	Bardzo dobrze
Finansowanie projektów realizowanych przez organizacje	0	1	8	2	1

N=12

PŁASZCZYZNA III. INFRASTRUKTURA WSPÓŁPRACY

Trzecia płaszczyzna modelu współpracy dotyczy tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych. Funkcję taką może spełniać lokalny system wsparcia, na który składać się mogą w szczególności: baza organizacji pozarządowych, wymiana informacji, pełnomocnik odpowiedzialny za współpracę z NGO, udostępnianie zasobów gminy, mechanizm inicjatywy lokalnej, wsparcie informacyjne/szkoleniowe/doradcze, zlecanie zadań, fundusz pożyczkowy itp. Przyjrzyjmy się zatem, w jaki sposób gmina Pleśna na swoim terenie tworzy warunki do rozwoju potencjału sektora pozarządowego.

Urzędnicy dysponują **bazą organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych** z terenu gminy, nie jest ona jednak udostępniona na stronie internetowej gminy. W trakcie prowadzenia niniejszych badań baza została uzupełniona o nowe organizacje i dane kontaktowe. Mimo wszystko nie są one jeszcze pełne tzn. nie pozwalają na kontakt z każdą organizacją. Dla lepszego przepływu informacji należałoby zamieścić bazę na stronie internetowej i uaktualniać ją na bieżąco z udziałem organizacji pozarządowych oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Organizacje pozarządowe mogą korzystać także z **infrastruktury promocyjnej** samorządu wysyłając informacje do zamieszczenia na stronie internetowej gminy oraz w gazetce gminnej.

Jak opisywano już wcześniej, istnieje możliwość korzystania z **zasobów lokalowych gminy**, choć zasady udostępniania nie są spisane w formie procedury. Zazwyczaj współpraca w tym zakresie opiera się na prośbach kierowanych do urzędu lub jednostek organizacyjnych, co spotyka się

z pozytywnym odzewem. Przykładowo, do tej pory organizacje prowadziły swoje spotkania w bibliotece i Centrum Kultury w Pleśnej, korzystały z orlika, a w Janowicach udostępniano im pomieszczenia.

W gminie od 2012 roku funkcjonuje **mechanizm inicjatywy lokalnej**. Do tej pory korzystały z niego jedynie grupy nieformalne – żadna z organizacji nie starała się w ten sposób pozyskać środków pozwalających na realizację działań na rzecz potrzeb swojej społeczności.

Organizacje i grupy nieformalne mogą także skorzystać ze **wsparcia informacyjnego i doradczego**. Pracowniczka urzędu zajmująca się pozyskiwaniem środków zewnętrznych przekazuje mailowo bądź telefonicznie informacje o konkursach grantowych, pomaga także w przygotowywaniu wniosków ze źródeł zewnętrznych. Radca prawny gminy może udzielić porad organizacjom oraz grupom nieformalnym chcącym założyć stowarzyszenie lub fundację. Jak pokazują badania (tabela 6), tylko 2 z 15 organizacji korzystały z tych form wsparcia, przy czym większość NGO (10 z 13) dobrze ocenia działalność gminy w tym zakresie⁵. **Wsparcie szkoleniowe** w ciągu ostatnich lat nie było prowadzone, jednak same organizacje nie zwracały się też z takimi prośbami.

Pozostałe formy współpracy z urzędem były równie mało rozpowszechnione: 3 organizacje skorzystały z patronatu gminy, jedna w partnerstwie realizowała a projekt, a kolejna korzystała ze wsparcia finansowego w postaci pożyczek, gwarancji lub poręczeń.

Generalnie wsparcie niefinansowe samorządu większość organizacji ocenia pozytywnie (10), jedna wyraża przeciwną opinię, a 2 nie mają zdania.

Autorzy *Modelu współpracy* zwracali uwagę, że bardzo istotnym elementem wpływającym na przebieg współpracy jest wyznaczenie pełnomocnika, czyli **osoby zajmującej się współpracą z organizacjami trzeciego sektora**. W gminie Pleśna od kilku lat wyznaczony pracownik jest odpowiedzialny za współpracę z NGO. Ankiety przeprowadzone z organizacjami pokazują jednak, że połowa respondentów nie wiedziała o istnieniu takiego stanowiska, a pozostali wskazywali 2 różne osoby jako pełnomocników. Pokazuje to konieczność doprecyzowania informacji płynących do organizacji pozarządowych.

Oprócz tworzenia systemu wsparcia inicjatyw społecznych, w ramach III płaszczyzny podkreślana jest także **rola JST w integrowaniu organizacji pozarządowych**. Organizacje, które się znają,

⁵ Oceny dokonywały wszystkie organizacje, niezależnie od tego, czy skorzystały z danego typu wsparcia.

współpracują ze sobą, są silniejszym partnerem we współpracy z samorządem. W jego interesie powinno być zatem wprowadzenie takich narzędzi, które pozwalają NGO na poznanie się. Wywiady grupowe w obu grupach pokazują jednak, że do tej pory samorząd nie stosował takich działań na szerszą skalę – co ma też odbicie w ocenach organizacji. 5 NGO nie miało sprecyzowanego zdania („ani dobrze ani źle”), jedna oceniła działania gminy w tym zakresie negatywnie, a pozostałe 5 – pozytywnie.

Tabela 6. Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności

FORMA WSPÓŁPRACY Z GMINĄ	LICZBA ORGANIZACJI
Samorząd udzielał patronatu działaniom podejmowanym przez naszą organizację	3
Samorząd udzielał nam porad prawnych lub finansowych (np. dot. pozyskiwania środków UE, formalności)	2
Instytucje samorządowe kupowały od nas produkty lub usługi (np. produkty wykonane przez członków organizacji)	2
Współpracowaliśmy i zawieraliśmy z samorządem umowy partnerskie w zw. z realizacją projektów unijnych	1
Samorząd wspierał nas udzielając pożyczek, gwarancji lub poręczeń finansowych	1

N=15

Tabela 7. Ocena infrastruktury współpracy

	Bardzo źle	Źle	Ani dobrze ani źle	Dobrze	Bardzo dobrze
Pomoc organizacjom przy pozyskiwaniu zewnętrznego finansowania	0	2	4	6	1
Wspieranie niefinansowe organizacji	0	1	2	8	2
Integrowanie organizacji	1	1	5	5	0

N=13

ANALIZA PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY

Na podstawie zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie każda jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest do tworzenia rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Powinny one zawierać m.in.⁶:

- 1) cel główny i cele szczegółowe programu
- 2) zasady współpracy
- 3) zakres przedmiotowy

⁶ Art. 5a. ust. 4 ustawy.

- 4) formy współpracy, o których mowa w art. 5 ust. 2
- 5) priorytetowe zadania publiczne
- 6) okres realizacji programu
- 7) sposób realizacji programu
- 8) wysokość środków planowanych na realizację programu
- 9) sposób oceny realizacji programu
- 10) informację o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji
- 11) tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Od 2014 program współpracy zawiera wszystkie wymienione powyżej elementy.

W analizowanych dokumentach z lat 2008-2013 zapisano 3 formy współpracy: wspieranie i powierzanie realizacji zadań publicznych, wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności oraz tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym złożonych z przedstawicieli NGO, innych podmiotów oraz samorządu gminy. Dodatkowo, samorząd przewidywał także wspieranie organizacji w pozyskiwaniu zewnętrznego finansowania, co można uznać za 4 formę współpracy. Analizując sprawozdania z realizacji programów współpracy można zauważyć, że jedynymi wykorzystywanymi formami współpracy było zlecenie zadań publicznych, konsultowanie aktów prawa miejscowego (2011-2013) oraz współorganizowanie imprez o charakterze sportowym. Przeprowadzone badania pozwalają uzupełnić ten katalog wykorzystywanych form także o inne formy współpracy nieujęte w programie: użyczanie lokalu, promocję działalności organizacji pozarządowych oraz konsultacje społeczne. Duża zmiana w Programie Współpracy nastąpiła dopiero w roku 2014, kiedy to znacznie poszerzono katalog form współpracy dostosowując go do zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

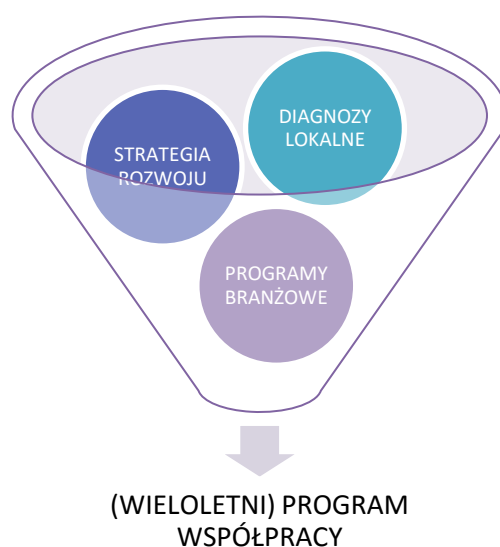
Przeprowadzone badania pokazują, że udział w tworzeniu programu współpracy po stronie organizacji pozarządowych jest niewielki – słyszało o nim 9 z 15 ankietowanych organizacji, przy czym **zaledwie 2 uczestniczyły w jego konsultacjach**. Pozostali przedstawiciele nie mieli czasu na udział w konsultacjach (3), nie wiedzieli o nich (2) lub nie zostali do tego zaproszeni (3).

Powyższe rozważania pokazują, że program współpracy do tej pory był dokumentem, który w niewielkim stopniu kształtował relacje między samorządem i organizacjami pozarządowymi. Współpraca w większości opiera się na znanych i sprawdzonych rozwiązaniach, które funkcjonują w gminie od dłuższego czasu. Nie były one jednak poddawane weryfikacji od kątem użyteczności i trafności.

VIII. Możliwości poszerzenia współpracy Gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi

Rozwijanie współpracy między organizacjami pozarządowymi a samorządem nie jest celem samym w sobie – służy ono przede wszystkim lepszemu zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej i podniesieniu jakości życia mieszkańców. Wynika z tego, iż programując współpracę z organizacjami pozarządowymi na kolejne lata konieczne jest przyjrzenie się wyzwaniom, jakie stoją przed gminą oraz poznanie przy jakich działaniach w dokumentach branżowych samorząd przewidział miejsce dla partnerów społecznych (rysunek 6).

Rysunek 6. Schemat tworzenia Programu Współpracy

Źródło: Poradnik modelowej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych

Wyniki diagnozy przeprowadzonej w 2012 roku w dwóch miejscowościach z terenu gminy – Pleśnej i Łowczówku⁷ – pokazują, że mieszkańcy widzą potrzebę stworzenia przestrzeni/ miejsca do wspólnego spędzania czasu oraz poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów (rysunek 7).

⁷ Badania ankietowe przeprowadzone w 2012 roku z 66 mieszkańcami Łowczówka i 82 mieszkańcami Pleśnej w ramach projektu „Samorząd z inicjatywą”.

Rysunek 7.

DZIAŁANIA, JAKIE WARTO PODEJMOWAĆ NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA LOKALNYCH PROBLEMÓW I ZASPAKAJANIA POTRZEB SPOŁECZNOŚCI

- Zagospodarowanie miejsc, gdzie dzieci i młodzież mogłyby spędzać czas na zabawie, spotykać się, np. plac zabaw
- Integracja mieszkańców: powstanie miejsc spotkań np. kawiarni, restauracji, rodzinne spędzanie czasu – pikniki rodzinne
- Rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (zajęcia muzyczne, sportowe, taneczne, edukacyjne, językowe)
- Zagospodarowanie rekreacyjne/ turystyczne terenu, rozbudowa infrastruktury i oferty turystycznej (ścieżki rowerowe, piesze) korzystając z zasobów przyrodniczych (zieleni, ukształtowanie terenu) i historycznych miejscowości; zagospodarowanie terenu (ławeczki, kosze, tablica informacyjna o gminie)
- Promocja turystyki na terenie gminy
- Rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego dla dorosłych - zajęcia sportowe, kulturalne, imprezy;
- Stworzenie szerszej oferty dla seniorów - spotkania integracyjne, zajęcia edukacyjne, sportowe,
- Działania na rzecz ochrony środowiska: zamontowanie koszy, kontenerów na śmieci segregowane,

Źródło: Raport z badania prowadzonego w miejscowościach Pleśna i Łowczówek w ramach projektu "Samorząd z inicjatywą"

Zakres działań organizacji uczestniczących w badaniach jest zbliżony do potrzeb wskazywanych przez mieszkańców. Z tego względu warto byłoby włączyć organizacje w proces planowania i wspólnie zastanowić się, w jaki sposób można by zorganizować działania wychodzące na przeciw oczekiwaniom mieszkańców.

Analiza dokumentów strategicznych i branżowych wykazała z kolei, że w większości z nich organizacje pozarządowe zwykle są wspomniane, jednak nie ma wskazania konkretnych działań możliwych do wspólnej realizacji (rysunek 8). Jedynym dokumentem, który na wielu płaszczyznach wymienia organizacje trzeciego sektora jako partnera, jest Strategia Rozwoju Gminy na lata 2014-2020.

Rysunek 8. Przedmiot współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi wskazywany w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy Pleśna

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NA LATA 2014- 2020	• Wzmacnianie aktywności gospodarczej na terenie gminy • Tworzenie efektywnej polityki rynku pracy • Wykorzystanie potencjału rolniczego gminy • Wzmacnianie kapitału intelektualnego mieszkańców • Tworzenie efektywnego systemu usług społecznych • Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego • Rozwój infrastruktury podnoszącej atrakcyjność mieszkaniową terenów gminy • Ochrona dziedzictwa przyrodniczego gminy • Rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej • Promocje lokalnej oferty turystycznej • Tworzenie sprawnego systemu zarządzania publicznego • Rozwój kapitału społecznego i wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego.
PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT	• Brak wskazania konkretnych działań możliwych do realizacji we współpracy z organizacjami
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PLEŚNA NA LATA 2011-2014 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2015-2018	• Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska • Brak wskazania konkretnych działań możliwych do realizacji we współpracy z organizacjami
GMINNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	• Zwiększenie efektywności działań poprzez zintensyfikowanie współpracy służb, instytucji i organizacji pozarządowych realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy. • Brak wskazania konkretnych działań możliwych do realizacji we współpracy z organizacjami
PROGRAM OCHRONY OFIAR PRZEMOCY	• Brak wskazania konkretnych działań możliwych do realizacji we współpracy z organizacjami
GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE PLEŚNA	• Stała współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi • Brak wskazania konkretnych działań możliwych do realizacji we współpracy z organizacjami

Dokładna analiza zapisów Strategii oraz zestawienie ich z możliwościami organizacji, które uczestniczyły w wywiadzie grupowym, pokazuje jednak, że duża część zapisów w obecnej chwili nie może być realizowana wspólnie (Załącznik, rysunki 9-12⁸). Organizacje nie działają w tych obszarach, bądź nie mają wystarczającego potencjału ludzkiego lub technicznego do podejmowania takich zadań.

Poniżej zebrano najważniejsze obszary, w jakich organizacje pozarządowe mogłyby współpracować z gminą w realizacji zadań publicznych (czarna czcionka) oraz obszary, w których gminie szczególnie zależałoby na rozwijaniu współpracy z NGO (czcionka pomarańczowa).

Tabela 8. Potencjalne obszary poszerzenia współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a gminą Pleśna

OBSZAR (ZADANIE PUBLICZNE)	POMYSŁY NA DZIAŁANIA	UWAGI
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	- Szkolenia sportowe dla dzieci i młodzieży - Turnieje typu sportowego pomiędzy szkołami, dla dorosłych - Zajęcia szachowe	Obecnie działania w tym zakresie realizują przede wszystkim kluby sportowe
Tworzenie oferty spędzania czasu wolnego	- Warsztaty artystyczne, poezji, rękodzieło, decoupage - dla dzieci młodzieży dorosłych - Zajęcia komputerowe np. dla osób 50+ z zaangażowaniem młodzieży jako wolontariuszy - Pikniki, wycieczki, rajdy - Koncerty - Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej: siłowni dla młodzieży, placu zabaw	Organizacje prowadziły już takie działania jak warsztaty, wycieczki, pikniki, jednak obecnie nie mają na środków finansowych. Ze swojej strony mogłyby zaangażować ludzi, jednak potrzebują dofinansowania na zakup materiałów. Przy okazji działań edukacyjnych organizacje widzą możliwość zaangażowania różnych pokoleń – budowanie solidarności międzypokoleniowej.
Kultura, sztuka, Budowanie tożsamości regionalnej, kultywowanie tradycji, obrzędów	- Promowanie lokalnych artystów - Poznanie ciekawych mieszkańców - Kultywowanie zwyczajów świątecznych - Stroje ludowe - Poznanie lokalnej historii, miejsc pamięci	

⁸ Na rysunkach 9-12 przedstawione są zapisy Strategii Rozwoju Gminy na lata 2014-2020, w których została uwzględniona współpraca z NGO. Linią ciągłą podkreślono te działania, które organizacje pozarządowe uczestniczące w wywiadzie grupowym zweryfikowały jako potencjalne obszary współpracy z gminą Pleśna.

Ekologia	▪ Edukacja ekologiczna ▪ Edukacja o uprawie roślin ▪ Stworzenie ogródka edukacyjnego ▪ Odnowienie ścieżek ekologicznych ▪ Recycling jako sposób na tworzenie przedmiotów użytkowych ▪ Produkt lokalny, promocja gminy	
	▪ Opieka nad zwierzętami	Brak organizacji tym się zajmującej – są środki z budżetu gminy, które wypływają z gminy, a mogłyby zostać przekazane lokalnemu stowarzyszeniu.
Działalność charytatywna, pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej	▪ Koncerty charytatywne ▪ Pomoc psychologiczno-pedagogiczna	
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	▪ Pomoc rodzinom z problemem uzależnień ▪ Tworzenie środowisk trzeźwościowych: grupa wsparcia, kluby, ▪ Pomoc psychologiczna ▪ Zwiększenie świadomości społecznej o problemie uzależnień ▪ Profilaktyka uzależnień: używki, hazard, internet	
Zdrowie	▪ Zwiększenie świadomości nt. odżywiania ▪ Warsztaty odnośnie zdrowego żywienia dla dzieci, młodzieży, dorosłych ▪ Spotkania z lekarzami, dietetykami ▪ Promocja zdrowego trybu życia	
Promocja walorów historycznych i kulturowych gminy	▪ Tworzenie infrastruktury turystycznej ▪ Promocja turystyki	
Wsparcie rodzin	▪ Prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej ▪ Opieka nad dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych – gry, pracownia komputerowa	Gmina obecnie nie dysponuje na ten cel środkami finansowymi.
Edukacja (skierowana do dzieci, młodzieży dorosłych)	▪ Nauka języków obcych ▪ Zajęcia teatralne ▪ Multimedia	Przy okazji działań edukacyjnych organizacje widzą możliwość zaangażowania różnych pokoleń – budowanie solidarności międzypokoleniowej.

IX. Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. ANKIETA TELEFONICZNA

KWESTIONARIUSZ ANKIETY TELEFONICZNEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI DZIAŁAJĄCYMI NA TERENIE GMINY PLEŚNA

Dzień dobry, nazywam się _____ i jestem ankierem/ką Fundacji Biuro Inicjatyw Społecznych. Wspólnie z Urzędem Gminy w Pleśnej realizujemy projekt, w ramach którego opracowywany będzie Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Aby program ten odpowiadał na rzeczywiste potrzeby i problemy organizacji prowadzimy obecnie ankiety telefoniczne dotyczące współpracy organizacji pozarządowych i samorządu. Czy zgodzi się Pan(i) na udział w badaniu? Ankieta jest anonimowa, potrwa około 10-15min.

METRYCZKA

1. W którym roku powstała Państwa organizacja?

2. Jaka jest forma prawna działania organizacji?

- 1- Fundacja
- 2- Stowarzyszenie
- 1- Organizacja powstała na mocy umowy Państwo-Kościół
- 2- Grupa nieformalna
- 3- Spółdzielnia socjalne
- 4- Inna (jaka?) _____

3. Jaki jest zasięg działania Państwa organizacji?

- 1- Gmina/miasto
- 2- Powiat
- 3- Województwo
- 4- Kraj i/lub zagranica

4. Na czym polega działalność Państwa organizacji?

5. Jaki jest charakter działania Państwa organizacji?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- 1- Stały – działalność systematyczna przez cały rok
- 2- Okresowy – działalność kilka razy w roku np. w wakacje, ferie,

WSPÓŁPRACA POMIĘDZY ORGANIZACJAMI A SAMORZĄDEM

6. Czy w roku 2013 Państwa organizacja współpracowała z Urzędem Gminy Pleśna lub jego jednostkami organizacyjnymi (np. ośrodkiem pomocy społecznej, biblioteką, centrum kultury) w następujący sposób:

	1- TAK	2- NIE	Czy chcieliby P. nawiązać taką współpracę?		
			3- TAK	4- NIE	5- TRUDNO POWIEDZIEĆ
Wymienialiśmy informacje na temat działań podejmowanych przez obie strony	☐	☐ →	☐	☐	☐
Uzgadnialiśmy/ prowadziliśmy wzajemne przedsięwzięcia np. projekty, akcje, imprezy	☐	☐ →	☐	☐	☐
Wspólnie opracowywaliśmy/konsultowaliśmy uchwały lub dokumenty (np. strategię, programy) przygotowywane przez gminę	☐	☐ →	☐	☐	☐
Uczestniczyliśmy w pracach tematycznych komisji/ grup roboczych itp. powoływanych przez samorząd gminny	☐	☐ →	☐	☐	☐
Samorząd zlecał naszej organizacji zadania, finansując w całości lub częściowo ich realizację	☐	☐ →	☐	☐	☐
Współpracowaliśmy i zawieraliśmy z samorządem umowy partnerskie w zw. z realizacją projektów unijnych	☐	☐ →	☐	☐	☐
Samorząd udzielał nam wsparcia pozafinansowego (np. oddelegowując pracowników do pomocy, prowadząc księgowość, użyczając sprzętu lub pomieszczeń)	☐	☐ →	☐	☐	☐
Samorząd udzielał nam porad prawnych lub finansowych (np. dot. pozyskiwania środków UE, formalności)	☐	☐ →	☐	☐	☐
Samorząd udzielał patronatu działaniom podejmowanym przez naszą organizację	☐	☐ →	☐	☐	☐

	1- TAK	2- NIE	3- TAK	4- NIE	5- TRUDNO POWIEDZIEĆ
Instytucje samorządowe kupowały od nas produkty lub usługi (np. produkty wykonane przez członków organizacji)	☐	☐ →	☐	☐	☐
Samorząd wspierał nas udzielając pożyczek, gwarancji lub poręczeń finansowych	☐	☐ →	☐	☐	☐
Występowaliśmy do samorządu z propozycjami uchwał lub działań służących poprawie sytuacji w dziedzinie, którą się zajmujemy	☐	☐			

7. PYTANIE TYLKO DO TYCH ORGANIZACJI, KTÓRE W 2013 ROKU NIE WSPÓŁPRACOWAŁY Z SAMORZĄDEM GMINY PLEŚNA W ŻADEN Z WYMIENIONYCH W PYT. 6 SPOSOBÓW!

Jeśli Państwa organizacja nie współpracowała z samorządem gminy Pleśna w żaden z wymienionych wyżej sposobów - proszę napisać dlaczego Państwo nie współpracowali, A NASTĘPNIE PROSZĘ PRZEJŚĆ DO PYTANIA NR 14?

Jeśli udzielili Państwo odpowiedzi na pytanie nr 7 proszę przejść do pytania nr 14

8. Czy słyszeli Państwo o Programie Współpracy Gminy Pleśna z Organizacjami Pozarządowymi?

- 1- Tak
- 2- Nie -> Przejdź do pytania 11
- 3- Nie wiem, trudno powiedzieć -> Przejdź do pytania 11

9. Czy Państwa organizacja uczestniczyła w konsultacjach Programu Współpracy w 2013 roku?

- 1- Tak -> Przejdź do pytania 11
- 2- Nie
- 3- Nie wiem, trudno powiedzieć

10. Dlaczego nie uczestniczyli Państwo w konsultacjach Programu Współpracy?

- 1- nie wiedzieliśmy, że są prowadzone takie konsultacje
- 2- nie zostaliśmy zaproszeni do konsultacji
- 3- nie interesowaliśmy się tym tematem
- 4- nie mieliśmy czasu

5- inny powód – jaki?

11. Jak ogólnie ocenia Pan(-i) jakość współpracy z samorządem w roku 2013?

Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

OCENA DZIAŁANOŚCI SAMORZĄDU

12. Jak ocenia Pan(-i) działania władz samorządowych służące zwiększeniu aktywności społecznej mieszkańców gminy?

Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

13. Jak Pan(-i) ocenia sposób, w jaki samorząd:

	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
	5	4	3	2	1
Diagnostuje problemy i potrzeby mieszkańców?	☐	☐	☐	☐	☐
Informuje organizacje o swoich planach i działaniach?	☐	☐	☐	☐	☐
Uwzględnia ich opinie przy tworzeniu prawa, programów i strategii?	☐	☐	☐	☐	☐
Finansuje projekty realizowane przez organizacje?	☐	☐	☐	☐	☐
Pomaga organizacjom w pozyskaniu zewnętrznego finansowania?	☐	☐	☐	☐	☐
Wspiera (niefinansowo) funkcjonowanie organizacji (np. użycza pomieszczenia, promuje działania organizacji)?	☐	☐	☐	☐	☐
Integruje organizacje pozarządowe działające na terenie gminy?	☐	☐	☐	☐	☐

14. Czy samorząd wyznaczył osobę odpowiedzialną za współpracę z organizacjami pozarządowymi – koordynatora ds. współpracy z NGO?

- 1- Tak
- 2- Nie → Przejdź do pytania 16
- 3- Nie wiem → Przejdź do pytania 16

15. Jak ocenia Pan/i działalność koordynatora ds. współpracy z NGO?

Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
5	4	3	2	1
☐	☐	☐	☐	☐

16. Czy chcieliby Państwo, aby Państwa organizacja nawiązała/poszerzyła współpracę z gminą?

- 1- Tak
- 2- Nie → Pyt. 18
- 3- Nie wiem, trudno powiedzieć → Pyt. 18

17. W jaki sposób chcieliby Państwo poszerzyć współpracę z gminą?

POTENCJAŁ FINANSOWY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

**18. Z jakich źródeł pozyskują Państwo środki na działalność organizacji?
Proszę wybrać odpowiednią odpowiedź z kolumny 1 lub 2 w każdym wierszu, a następnie proszę w kolumnie 3 proszę wskazać z wybranych wcześniej źródeł te 2, które w największym stopniu finansują działania organizacji (zaznaczyć krzyżykiem).**

	1- TAK	2- NIE	3- X
18.1. Składaki członkowskie	☐	☐	☐
18.2. Darowizny	☐	☐	☐
18.3. Sponsoring	☐	☐	☐
18.4. Zbiórki publiczne	☐	☐	☐
18.5. Dotacje ze środków publicznych	☐	☐	☐
18.6. Dotacje ze środków prywatnych	☐	☐	☐
18.7. Działalność odpłatna	☐	☐	☐
18.8. Działalność gospodarcza	☐	☐	☐
18.9. Odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	☐	☐	☐
18.10. Inne źródła – jakie?	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐

19. Ile wyniosły przychody Państwa organizacji w roku 2013?

- 1- 5 tys.
- 2- Od 5 tys do 10 tys.
- 3- Od 10 do 50 tys.
- 4- Od 50 do 100 tys.
- 5- Powyżej 100 tys. zł

20. W jaki sposób w 2013 r. w Państwa organizacja prowadziła księgowość?

- 1- Odpłatnie
- 2- Nieodpłatnie
- 3- Księgowość nie była prowadzona

ZASOBY LUDZKIE

21. Czy Państwa organizacja w 2013 roku:

	1-	2-	ILE OSÓB:
	TAK	NIE	
21.4. Współpracowała z wolontariuszami?	☐	☐	
21.5. Zatrudniała pracowników na umowę o pracę?	☐	☐	
21.6. Zatrudniała pracowników na umowy cywilno-prawne?	☐	☐	

22. Jeśli organizacja zatrudniała pracowników:

Jaki sposób zatrudniania przeważa w organizacji?

- 1- stały (pracownicy są zatrudniani przez cały rok)
- 2- okresowy (pracownicy są zatrudniani do realizacji akcyjnych działań)

23. Czy organizacja posiada:

	1-	2-
23.1. biuro?	☐	☐
23.2. dostęp do komputera?	☐	☐
23.3. dostęp do Internetu?	☐	☐
23.4. dostęp do drukarki?	☐	☐
23.5. stronę internetową	☐	☐
23.6. spisaną strategię rozwoju / plan działania organizacji	☐	☐

WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA

24. Czy w roku 2013 Państwa organizacja współpracowała z innymi organizacjami pozarządowymi z gminy?

- 1- Tak
- 2- Nie

25. Czy byliby Państwo zainteresowani cyklicznymi spotkaniami z innymi organizacjami pozarządowymi z gminy w celu wymiany doświadczeń, planowania wspólnych inicjatyw?

- 1- Tak
- 2- Nie
- 3- Nie wiem, trudno powiedzieć

26. Czy w roku 2013 Państwa organizacja współpracowała ze środowiskiem biznesu: przedsiębiorcami, firmami prywatnymi?

- 1- Tak
- 2- Nie

TRUDNOŚCI I BARIERY DZIAŁALNOŚCI

27. Zaraz przeczytam Panu(i) listę trudności, z jakimi czasami spotykają się organizacje pozarządowe. Proszę określić czy jest to problem odczuwalny dla Pana(i) organizacji. Ocena na skali: 1- w ogóle nie odczuwalne, 5- bardzo odczuwalne.

27.1. Trudności w zdobywaniu funduszy	☐	☐	☐	☐	☐
27.2. Brak osób gotowych bezinteresownie zaangażować się w działania organizacji	☐	☐	☐	☐	☐
27.3. Trudna współpraca z administracją publiczną	☐	☐	☐	☐	☐
27.4. Znużenie, „wypalenie” liderów organizacji	☐	☐	☐	☐	☐
27.5. Trudności w utrzymaniu dobrego personelu, wolontariuszy	☐	☐	☐	☐	☐
27.6. Niedoskonałość przepisów regulujących działania organizacji	☐	☐	☐	☐	☐
27.7. Brak dostępu do wiarygodnych informacji ważnych dla	☐	☐	☐	☐	☐
27.8. Brak lokalu, miejsca do prowadzenia działalności	☐	☐	☐	☐	☐
27.9. Mała znajomość organizacji w środowisku lokalnym	☐	☐	☐	☐	☐
27.10. Inne (jakie?)	☐	☐	☐	☐	☐

28. Czy Państwa organizacja byłaby zainteresowana szkoleniami/warsztatami z zakresu:

	1-	2-
	TAK	NIE
28.1. Pisanie projektów, wniosków o dofinansowanie	☐	☐
28.2. Inne sposoby pozyskiwania funduszy, np. sponsoring	☐	☐
28.3. Promocja organizacji	☐	☐
28.4. Zarządzania organizacją, ludźmi	☐	☐
28.5. Księgowość, rozliczanie projektów / wniosków	☐	☐
28.6. Wiedza związana ze specyfiką działań	☐	☐
28.7. Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej, odpłatnej	☐	☐
28.8. Pozyskiwanie i współpraca z wolontariuszami	☐	☐
28.9. Korzystanie z komputera, Internetu,	☐	☐
28.10. Inne – jakie?	☐	☐

ZAŁĄCZNIK 2. LISTA ORGANIZACJI I GRUP NIEFORMALNYCH

Tabela 9. Spis organizacji i grup nieformalnych

LP	ORGANIZACJA	ADRES
1	Biblioteka Publiczna w Pleśnej	33-171 Pleśna 240
2	Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne	33-115 Janowice 204
3	Grupa „Solidarnie dla wsi”	Rychwałd 145 33-171 Pleśna
4	Grupa ODROLNIKA	33-114 Rzuchowa 1
5	Klub mam	33-171 Pleśna 205
6	Koło Gospodyń Wiejskich – działające przy Kółkach Rolniczych	Janowice 260
7	Koło Gospodyń Wiejskich – działające przy Kółkach Rolniczych	Rychwałd 135
8	Koło Gospodyń Wiejskich – działające przy Kółkach Rolniczych	Szczepanowice 100
9	Koło Gospodyń Wiejskich – działające przy Kółkach Rolniczych	Rzuchowa 97
10	Koło Wędkarskie nr 22 Pleśna CERTA	Pleśna 21 33-171 Pleśna
11	LKS Pogórze Pleśna	33-171 Pleśna 347
12	LKS Rzuchowa	33-114 Rzuchowa 69
13	LKS Świebodzin w Świebodzinie	33-100 Tarnów ul Wałowa 32/2
14	OSP Pleśna	33-171 Pleśna 240
15	OSP w Janowicach	Janowice 128a 33-115 Janowice
16	OSP w Lubince	Lubinka 2A, 33-115 Janowice
17	OSP w Rzuchowej	Rzuchowa 168a 33-114 Rzuchowa
18	OSP w Szczepanowicach	Szczepanowice 276a, 33-114
19	OSP w Lichwinie	Lichwin 147a, 33-172 Siedliska
20	Parafie: Oddziały Caritas	33-171 Pleśna 71
21	Parafie: Oddziały Caritas	Lichwin 181 33-172 Siedliska
22	Parafie: Oddziały Caritas	Świebodzin 216 33-114 Rzuchowa
23	Parafie: Oddziały Caritas	33-114 Rzuchowa 250
24	Parafie: Oddziały Caritas	Szczepanowice 112 33-114 Rzuchowa
25	Parafie: Oddziały Caritas	33-115 Janowice 30
26	Spółdzielnia Kółek Rolniczych	33-114 Rzuchowa 307
27	Stowarzyszenie "Krok w Chmurach"	Świebodzin 171 33-114 Świebodzin
28	Stowarzyszenie „Dolina Czereśni”	33-114 Szczepanowice 276 lok. A
29	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Wytwórnia	Pleśna 70 33-171 Pleśna
30	Stowarzyszenie Młodzieży z Rzuchowej	Rzuchowa 277, 33-114 Pleśna
31	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Pod Promykiem	Rzuchowa 2, 33-114 Pleśna
32	Stowarzyszenie Templum Pacis	Lubinka 11, 33-115 Janowice
33	Tarnowskie Stowarzyszenie "Pro Bono"	Rzuchowa 434, 33-114 Pleśna
34	UKS ISKRA w Lichwinie	33-172 Siedliska 174 Lichwin
35	UKS Herkules Janowice	33-115 Janowice 186
36	UKS OMEGA Rzuchowa	33-114 Rzuchowa 168
37	UKS Pleśna	33-171 Pleśna 100
38	Wędruj razem z nami	33-171 Pleśna Łowczówek 135
39	Zarząd Gminny Związku OSP Rzeczypospolitej Polskiej	Pleśna 240 33-171 Pleśna

40	Zdrowo to sportowo	33-171 Łowczówek 275
41	Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne w Rzuchowej (koło PTTK Tarnów w Rzuchowej)	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rzuchowej

ZAŁĄCZNIK 3. ANALIZA PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY 2008-2014

Tabela 10. Formy współpracy zapisane w Programach Współpracy Gminy Pleśna z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wspieranie lub powierzanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych poprzez udzielanie dotacji na dofinansowanie kosztów ich realizacji w kwotach określonych w uchwale budżetowej	X	X	X	X	X	X	X
Wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności							
a) publikowanie ważnych informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy Pleśna	X	X	X	X	X	X	X
b) przekazywanie przez organizacje informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej.							
Konsultowania z podmiotami programu, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,							X
Promocji działalności organizacji pozarządowych,							X
Pomocy w nawiązywaniu kontaktów i współpracy organizacji pozarządowych w skali lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej							X
Udzielania rekomendacji organizacjom pozarządowym i podmiotom współpracującym z gminą, które ubiegają się o dofinansowanie z innych źródeł							X
Współpracy w pozyskiwaniu środków finansowych z różnych źródeł w szczególności środków pomocowych z Unii Europejskiej,							X
Organizowania konsultacji i szkoleń, celem podniesienia sprawności funkcjonowania organizacji pozarządowych,							X
Udostępnienia lokalu na spotkania organizacji i spotkania otwarte.							X
Udzielanie pomocy w pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków z zewnętrznych źródeł finansowania			X	X	X	X	X
1) Informowanie o potencjalnych źródłach finansowania i zasadach udzielania dotacji							
2) Opiniowanie wniosków o dotację ze źródeł							

zewnętrznych

3) Promowanie ciekawych programów mogących uzyskać środki ze źródeł zewnętrznych

4) Współfinansowanie projektów, których realizacja związana będzie z pozyskaniem środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym złożonych z przedstawicieli NGO, innych podmiotów oraz samorządu gminy

X X X X X X X

Tabela 11. Zakres współpracy między gminą Pleśna a organizacjami pozarządowymi

Zadania z zakresu:	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UPOWSZECHNIANIE SPORTU, REKREACJI, KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI	X	X	X	X	X	X	X
Prowadzenie zajęć sportowych z dziećmi i młodzieżą z terenu gminy.		X	X	X	X	X	X
Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych (np. mityngi lekkoatletyczne, organizacja imprez pod nazwą „Bieg Zwycięzców”, wyścig kolarski „O puchar Buczyny Karpackiej”, organizowanie imprez w ramach rozgrywek Szkolnego Związku Sportowego).		X	X	X	X	X	X
Prowadzenie sekcji i szkoleń sportowych oraz stwarzanie warunków do rozwoju różnych dyscyplin sportu (np. piłka nożna, lekkoatletyka, tenis stołowy, piłka siatkowa, piłka ręczna, koszykówka, pływanie).		X	X	X	X	X	
Propagowanie sportu poprzez czynny i bierny udział mieszkańców – organizowanie festynów promujących zdrowy styl życia.		X	X	X	X	X	X
Rozwój turystyki pieszej wśród młodzieży	X	X	X	X	X	X	X
PROFILAKTYKA I OCHRONA ZDROWIA,		X	X	X	X	X	X
Wspieranie działań na rzecz profilaktyki w ochronie zdrowia		X	X	X	X	X	X
Wspieranie działań z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym.	X	X	X	X	X	X	X
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO		X	X	X	X	X	X
Wspieranie przedsięwzięć artystycznych realizowanych na terenie Gminy			X	X	X	X	X
Promowanie dorobku kulturowego i	X	X					

walorów turystycznych Gminy Pleśna		
PROMOCJA GMINY		X
Promowanie dorobku kulturowego i walorów turystycznych Gminy Pleśna	X	X

Na rysunkach 9-12 przedstawiono zapisy Strategii Rozwoju Gminy na lata 2014-2020, w których została uwzględniona współpraca z NGO. Liną ciągłą podkreślono te działania, które organizacje pozarządowe uczestniczące w wywiadzie grupowym zweryfikowały jako potencjalne obszary współpracy z gminą Pleśna.

Rysunek 9.
Priorytet 1. Gospodarka lokalna

I.1. Wzmacnianie aktywności gospodarczej na terenie gminy

- Organizacja usług doradczych i szkoleniowych dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą – współpraca z regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu
- Pomoc w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania oraz aplikowaniu o środki finansowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej
- Wspieranie postaw przedsiębiorczych poprzez stymulowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i mieszkańcami

I.2. Efektywna polityka rynku pracy

- Wspieranie działań Powiatowego Urzędu Pracy w aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy
- Współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie kształtowania świadomości zawodowej młodzieży
- Wspieranie edukacji w zakresie przedsiębiorczości w szkołach gimnazjalnych na terenie gminy
- Rozwój doradztwa edukacyjnego w zakresie budowania ścieżek kształcenia uwzględniających potrzeby regionalnego rynku pracy

I.3. Wykorzystanie potencjału rolniczego Gminy

- Pomoc doradcza w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój rolnictwa zrównoważonego i przetwórstwa rolno-spożywczego
- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, niszowego, pszczelarstwa oraz marketingu produktów lokalnych i tradycyjnych

Rysunek 10.
Priorytet 2. Warunki i jakość życia

II.1 Wzmacnianie kapitału intelektualnego mieszkańców

- Zwiększanie atrakcyjności oferty gminnych placówek edukacyjnych
- Rozwój form wychowania przedszkolnego i opieki nad małym dzieckiem
- Systematyczna modernizacja zaplecza dydaktycznego i doposażenie placówek w nowoczesne narzędzia oraz materiały
- Rozwój oferty oświatowej uwzględniający szczególnie kształcenie kompetencji kluczowych i kultury fizycznej
- Organizacja systemu wspierania talentów
- Edukacja w zakresie eliminacji zagrożenia wykluczeniem cyfrowym wśród mieszkańców w różnym wieku
- Wspieranie postaw uczenia się przez całe życie
- Zwiększenie zakresu i poziomu doradztwa w szkołach gimnazjalnych, dotyczącego efektywnego przygotowania młodzieży do kariery zawodowej (właściwe wybory dalszej ścieżki edukacji)
- Rozwój infrastruktury teleinformatycznej na terenie gminy

II.2 Efektywny system usług społecznych

- Rozwój form wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży – profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom
- Wzmocnienie działań profilaktycznych na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny
- Rozwój współpracy w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – wdrażanie mechanizmów ekonomii społecznej
- Zwiększenie poziomu uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym gminy – rozwój oferty czasu wolnego
- Wspieranie opieki nad osobami starszymi
- Przeciwdziałanie wykluczeniu osób niepełnosprawnych, w tym likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej
- Propagowanie aktywności ruchowej i zdrowego stylu życia
- Rozwój oferty dla osób młodych – kształtowanie zainteresowań i organizacja czasu wolnego

II.3 Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

- Prowadzenie działań informacyjnych i prewencyjnych zwiększających poczucie bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców
- Modernizacja sprzętu i doposażenie służb ratowniczych na terenie gminy
- Organizacja monitoringu wizyjnego na terenie gminy

II.4 Rozwój infrastruktury podnoszący atrakcyjność mieszkaniową terenów gminy

- Organizacja przyjaznej przestrzeni publicznej w miejscowościach
- Uporządkowanie numeracji budynków i nieruchomości znajdujących się na terenie gminy

Rysunek 11.
Priorytet 3. Turystyka i oferty spędzania wolnego czasu

III.1 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego gminy

- Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców – akcje uświadamiające, edukacja ekologiczna w szkołach
- Opracowanie gminnego programu ochrony istniejących zasobów środowiska naturalnego
- Stworzenie warunków i mechanizmów zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)

III.2 Rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej

- Rozwój infrastruktury noclegowej poprzez zagospodarowanie istniejących obiektów, np. budynku dawnej szkoły podstawowej w Dąbrówce Szczepanowskiej
- Organizacja i rozwój miejsc aktywnego wypoczynku
- Zaprojektowanie i budowa ścieżki rowerowej Tarnów – Rzuchowa – Pleśna; oznakowanie istniejących szlaków rowerowych
- Wytyczenie, utrzymanie i spójne oznakowanie szlaków turystycznych podkreślających walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe gminy
- Budowa i modernizacja kompleksów rekreacyjno-sportowych w gminie
- Wspieranie aktywności kulturalnej mieszkańców, zmierzającej do zachowania regionalnych tradycji i zwyczajów

III.4 Promocja lokalnej oferty turystycznej

- Utworzenie informatora o atrakcjach turystycznych Gminy Pleśna (broшуry, strona internetowa)
- Opracowanie kalendarza imprez kulturalnych odbywających się na terenie gminy
- Opracowanie mobilnych informatorów o atrakcjach na terenie gminy dla urządzeń typu tablety, smartphony, nawigacje GPS, itp.
- Intensyfikacja współpracy międzygminnej, międzysektorowej i międzynarodowej w zakresie promocji oferty turystycznej gminy

Rysunek 12.
Priorytet 4. Zarządzanie rozwojem lokalnym

IV.1 Sprawny system zarządzania publicznego

- Rozwój kompetencji i umiejętności kadr urzędu gminy oraz jednostek organizacyjnych
- Rozwój współpracy międzygminnej i międzysektorowej, szczególnie w ramach subregionu tarnowskiego
- Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego
- Stosowanie klauzul społecznych w systemie zamówień publicznych

IV.2 Rozwój kapitału społecznego i wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego

- Doskonalenie form współpracy z organizacjami pozarządowymi
- Rozwój kompetencji obywatelskich w ramach edukacji pozaformalnej
- Promowanie postaw wolontariackich oraz indywidualnej filantropii
- Rozwijanie kompetencji społecznych liderów i animatorów
- Tworzenie warunków dla zwiększenia poziomu uczestnictwa w kulturze i rozwoju kompetencji kulturowych
- Budowanie oferty międzypokoleniowej w zakresie form spędzania czasu wolnego

Spis tabel

Tabela 1. Możliwości poszerzenia współpracy gminy Pleśna z organizacjami pozarządowymi.....	6
Tabela 2. Liczba organizacji współpracujących z gminą Pleśna na etapie tworzenia polityk publicznych.....	19
Tabela 3. Ocena działań gminy podczas tworzenia polityk publicznych [liczba org.].....	20
Tabela 4. Liczba organizacji współpracujących z gminą Pleśna na etapie realizacji zadań publicznych.....	22
Tabela 5. Ocena działań gminy podczas realizacji zadań publicznych [liczba org.].....	22
Tabela 6. Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności	24
Tabela 7. Ocena infrastruktury współpracy	24
Tabela 8. Potencjalne obszary poszerzenia współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a gminą Pleśna.....	29
Tabela 9. Spis organizacji i grup nieformalnych.....	38
Tabela 10. Formy współpracy zapisane w Programach Współpracy Gminy Pleśna z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2008-2014	39
Tabela 11. Zakres współpracy między gminą Pleśna a organizacjami pozarządowymi	40

Spis rysunków

Rysunek 1. Schemat badania.....	9
Rysunek 2. Zagadnienia poruszane w ankiecie telefonicznej z organizacjami pozarządowymi.....	10
Rysunek 3. Zakres działania organizacji pozarządowych z gminy Pleśna	13
Rysunek 4. Schemat Modelu Współpracy	17
Rysunek 5. Etapy tworzenia polityk publicznych	18
Rysunek 6. Schemat tworzenia Programu Współpracy.....	26
Rysunek 7.....	27
Rysunek 8. Przedmiot współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi wskazywany w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy Pleśna	28
Rysunek 9.....	41
Rysunek 10.	42
Rysunek 11.....	43
Rysunek 12.....	44

Spis wykresów

Wykres 1. Organizacje uczestniczące w badaniu wg wieku [liczba org.]	12
Wykres 2. Wysokość przychodów organizacji w roku 2013 [liczba org.].....	13
Wykres 3. Źródła finansowania organizacji [liczba org.].....	14
Wykres 4. Zasoby techniczne organizacji [liczba org.].....	15
Wykres 5. Problemy doświadczane przez organizacje [średnia ocena na skali 1- w ogóle nieodczuwalne, 5- bardzo odczuwalne]	16